

Vispārējas normas

Sinodālā ceļa sagatavošanās dokuments

(saīsināti SD)

1) Dzīvā Baznīca tiek sasaukta sinodē. Ar 17. oktobri vietējā Baznīcā svinīgi aizsākas sinodālais jeb kopīgais ceļš, kas, sekojot Vatikāna II koncila izvērtējuma atjaunotnei, ir dāvana un arī pienākums. Kopīgais ceļš un kopīgas pārdomas par noiето ceļu ļauj Baznīcai piedzīvot kopību, sasniegt līdzdalību un atvērties misijai. Mūsu kopīgais ceļš tieši visiedarbīgāk īsteno un atklāj Baznīcu kā svētceļojošo un misionāro Dieva tautu.

2) Rosinošs un vadošs ir pamatjautājums: „Kā šis kopīgais un dažādos līmeņos (no vietējā līdz universālam līmenim) esošais ceļš ļauj Baznīcai sludināt Evaņģēliju saskaņā ar uzticēto misiju?” Kādus soļus Gars aicina spert, lai mēs augtu kā sinodālā Baznīca?

Lai kopīgi risinātu šo jautājumu, jāieklausās Svētajā Garā, kas kā vējš „pūš, kur grib, un tu dzirdi tā skaņu, bet tu nezini, no kurienes tas nāk un kurp iet” (Jņ 3: 8). Tāpēc jāpaliek atvērtam Gara noteikti gatavotajiem pārsteigumiem šajā ceļā. Aizsāktā dinamika šādi ļauj gūt kādus augļus no sinodālās pakāpeniskā brieduma mainīšanās. Šie ir ļoti svarīgi uzstādījumi kvalitatīvai dzīvei Baznīcā un evaņģēliskai misijai, kurā visi ņemam dalību, pateicoties savai Kristībai un Iestiprināšanai;

Galvenie uzstādījumi pēc kopīgā ceļa veida, izpausmēm un struktūrām Baznīcā ir sekojošie:

a) atcerēties, kā Gars vadījis Baznīcas ceļu vēsturē un kā Gars šodien aicina mūs kopīgi būt par Dieva mīlestības lieciniekiem;

b) ņemt dalību Baznīcas dzīvē tā, ka katram, īpaši tiem, kuri dažādu iemeslu dēļ tajā neiesaistās, būtu piedāvāta iespēja izpausties, būt saklausītiem, lai varētu sniegt ieguldījumu Dieva tautas veidošanā;

c) atzīt un novērtēt dažādas dāvanas un harizmas, kādas Gars brīvi dod kopienas un visas cilvēces labumam;

c) izpētīt līdzdalības un līdzatbildības veidus Evaņģēlija sludināšanā un centienos veidot skaistāku un apdzīvojamāku pasauli;

d) izvērtēt atbildības un varas īstenošanos Baznīcā un tās struktūrās, izceļot un cenšoties koriģēt aizspriedumus un izkropļotus, Evaņģēlijā nesakņotus darbības veidus;

e) nostiprināt kristīgo kopienu ticamā un uzticīgā partnerībā sociālā dialoga, dziedināšanas, izlīgšanas, iekļaušanas un līdzdalības ceļos, demokrātijas atjaunošanā, brālības un sociālās draudzības veicināšanā;

f) atjaunot attiecības kristīgo kopienu locekļu vidū, arī kopienu un pārējo sociālo grupu vidū, piemēram, attiecībās ar citu kristīgo konfesiju un reliģiju ticīgajiem, civilās sabiedrības organizācijām, tautas kustībām utt.;

g) veicināt nesen esošo vispārējo, reģionālo, valsts un vietējo līmeņu sinožu pieredžu augļu novērtēšanu un pārņemšanu.

3) Sinodālā ceļa pirmajā etapā (2021. gada oktobris - 2022. gada aprīlis) notiek ieklausīšanās Dieva tautā un konsultācijas ar to vietējās Baznīcās. Ar to cerēts iedarbināt visu ceļa līdzdalībnieku uzskatus, spēkus un radošumu, atvieglojot līdzdalību šo centienu augļos.

I. Aicinājums uz kopīgu ceļu

4) Sinodālais ceļš izvēršas vēsturiskā kontekstā, kad sabiedrībā notiek lielas izmaiņas un Baznīcas dzīvē nevar neievērot izšķirošu pāreju. Šādā sarežģītā, spriedzes un pretrunu kontekstā esam aicināti „uzmanīgi vērot laiku zīmes un izvērtēt tās Evaņģēlija gaismā” (Gaudium et Spes, n. 4). Vietējā līmenī iespējams papildināt to, kas tālāk raksturots kā globāls scenārijs.

5) Pandēmija ļāvusi katram piedzīvot saikni ar visiem cilvēkiem problēmu un arī to risināšanas ziņā (sal. Fratelli Tutti, n. 32). Pandēmija izcēlusi esošās nevienlīdzības un šķelšanos, kad no jauna jāieklausās trūcīgo saucienos un zemes vaidos, kad jāatpazīst Gara nemitīgi sētās cerības un nākotnes sēklas.

6) Baznīcai jāizvērtē savas spējas šādā situācijā pavadīt indivīdus un kopienas, līdzdzīvot bēdu un ciešanu pārņemtiem daudzu maldīgu pārliecību atmaskošanā, attīstīt cerību un ticību Radītāja un viņa radības labestībai. Pašai Baznīcai jāskaras ar sevī esošo ticības trūkumu un korupciju. Nav aizmirstamas mazgadīgo un trauslo ļaužu ciešanas, daudziem garīdzniekiem un Dievam veltītām personām īstenojot seksuālu vardarbību, nelietīgi izmantojot savu varu un aizskarot daudzu sirdsapziņas. Dieva tautai arvien ir izaicinājums uzņemties miesā un garā ievainoto brāļu un māsu sāpes. Ilgu laiku Baznīca nav pietiekoši saklausījusi upuru saucienus. Grūti dziedināt šos dziļos ievainojumus, nekad nav pietiekoši lūgt par tiem piedošanu. Tie ir dažkārt nopietni šķēršļi kopīgā ceļa virzībā. Visai Baznīcai nākas pārvarēt no pagātnes iemantoto klerikālisma kultūru un tos autoritātes izpausmes veidus, no kuriem izriet dažāda veida (varas, ekonomikas, sirdsapziņas, seksuālie) pārkāpumi. Baznīcas darbība var mainīties vienīgi ar visu Dieva tautas locekļu aktīvu līdzdalību. Mums jālūdz žēlastība mainīties un iekšējs svaidījums, lai mēs nožēlotu šos vardarbības noziegumus un apņemtos drosmīgi tos apkarot.

7) Neskatoties uz mūsu neuzticību, Gars turpina darboties vēsturē un paust savu dzīvinošo spēku. Jaunas valodas ticībā un jauni ceļi izvēršas tieši cilvēku saimes un Dieva tautas ciešanu ietvaros, kad iespējams ne tikai teoloģiski skaidrot notikumus, bet arī pārbaudījumos gūt pamudinājumus atjaunotam kristīgam un Baznīcas dzīves ceļam. Kad tikšanās un konsultācijas ar Dieva tautu notiek sinodāli, tad nostiprinās uztvere par Baznīcu un visi ar savu līdzdalību attīsta Baznīcas dzīvi.

8) Kristīgās kopienas dzīvo dažādos apstākļos. Sekularizēta domāšana tiecas izslēgt reliģiju no publiskās telpas. Savukārt reliģiskais fundamentālisms neciena citu cilvēku brīvību, veicina tolerances trūkumu un vardarbību, kas iespaido kristīgo kopienu un tās attiecības ar sabiedrību. Nereti kristieši pārņem tādu pat attieksmi, pat sekmējot šķelšanos un pretestību vispār un arī pašā Baznīcā. Kopīgo ceļu *tieši* iespaido Baznīcā un tās attiecībās ar sabiedrību esošās šķelšanās etnisko un kulturālo iemeslu dēļ, sociālā noslāņošanās vai dažādi vardarbības veidi.

9) Šajā kontekstā Baznīca kopīgajā ceļā aicināta atjaunoties Gara vadībā un ar ieklausīšanos Vārdā. Baznīcas un tās institūciju citāda nākotne, saskaņā ar saņemto misiju, iedomājama līdz ar apņēmību aizsākt ieklausīšanās, dialoga un kopīgas izšķiršanas procesus, kuros katrs var ņemt daļību un sniegt savu ieguldījumu. Apņemšanās iet kopīgo ceļu ir pravietiska zīme cilvēcei, kurai vajadzīgs kopīgs projekts, kas nāktu par labu visiem. Uz kopību, brālību, līdzdalību un subsidiaritāti spējīga Baznīca, kas uzticīga tam, ko sludina, spēj gan atrasties līdzās trūcīgajiem un atstumtajiem, gan iestāties par tiem. Lai notiktu kopīgais ceļš, jāļauj Garam mūs audzināt patiesā sinodālā domāšanā, lai ar drosmi un sirds brīvību mēs ienāktu mainīšanās procesā, kas svarīgs Baznīcas aicinājumā “uz nemitīgu atjaunotni, kas tai kā cilvēku un šīs pasaules institūcijai ir vienmēr nepieciešama” (Unitatis Redintegratio, n. 6; sal. Evangelii Gaudium, n. 26).

II. Sinodālās Baznīcas būtība

10) Trešajā gadu tūkstoši Dievs no Baznīcas sagaida tieši šo kopīgo ceļu. „Sinode” ir sens un cienījams vārds Baznīcas tradīcijā un savu nozīmi gūst Atklāsmē. Jēzus stāda sevi priekšā kā „ceļu, patiesību un dzīvību” (Jņ 14:6). Sākotnēji Viņa sekotājus kristiešus sauca par „ceļa sekotājiem” (sal. Ap. d. 9:2; 19:9,23; 22:4; 24:14,22). Šajā ziņā sinodālisms ir daudz plašāks nekā satikšanās Baznīcas ietvaros, bīskapu sanāksšanas vai arī iekšējā Baznīcas administrācija. Sinodālisms ir nepieciešamais Baznīcas dzīves un darbības veids, kas kā Dieva Tauta atklāj un pauž Baznīcas būtību kā kopību, kad visi tās locekļi atrodas kopīgā ceļā, sanāk kopā un ņem aktīvu līdzdalību tās evaņģelizējošā misijā. Šādi savijas sinodes nosaukumā izvirzītās sinodālās Baznīcas pamatiezīmes: kopība, līdzdalība un misija. Turpmāk īsi paskaidrots teoloģiskais pamatojums šai perspektīvai.

11) Pirmajā tūkstošgadē ar kopīgo ceļu, proti, sinodālo praksi parasti darbojās Baznīca kā „tauta”, kas savu vienotību rod Tēva, Dēla un Svētā Gara vienotībā (Sv. Kipriāns, De Orat. Dom.,23). Pret Baznīcas organisma šķelējiem Baznīcas Tēvi vērsās ar visā pasaulē izplatīto Baznīcu kopību, kuru svētais Augustīns aprakstīja kā „ticības vienprātību vislielākā saskaņā” jeb „concordissima fidei conspiratio” (vēstule nr. 194,31), proti, vienprātību ticībā visu kristīto vidū. Šis ir pamats plašai sinodālās prakses attīstībai visos Baznīcas dzīves līmeņos – vietējā, provinciālajā un vispārīgajā. Sinodālisms vislielākā mērā atklājas ekumēniskajā koncilā.

Tieši par šo baznīcisko aptvērību, kuru iespaidoja pārlicība par visu ticīgo līdzdalību Baznīcas dzīvē, svētais Jānis Zeltamute varēja izteikties, ka „Baznīca un Sinode ir viens un tas pats (kā sinonīmi; komentārā par 149. psalmu”. Šāda pieeja turpinājās pat otrajā tūkstošgadē, kad Baznīca spēcīgāk uzsvēra savu hierarhisko funkciju. Apstākļos, kad papildus ekumēniskajiem koncilēm, kā arī diecēžu un provinču sinodēm nācās izsludināt dogmatiskās patiesības, pāvesti vēlējās konsultēties ar bīskapiem, lai iepazītu visas Baznīcas ticību, tāpēc tie vērsās pie ticības izpratnes (sensus fidei) autoritātes, kas piemīt visai Dieva Tautai, kas ir nemaldīga attiecībā uz to, kam ir jātic (in credendo; Evangelii Gaudium, n. 119).

12) Šajā dinamiskajā Tradīcijā balstās Vatikāna II koncils, kas uzsver, ka „Dievam ir labpaticis cilvēkus svētdarīt un atpestīt nevis atsevišķi bez to savstarpējās saistības, bet gan veidot no tiem vienu tautu, kas viņu pazītu patiesībā un Viņam kalpotu svētumā” (Lumen Gentium, n. 9). Kristietība vieno Dieva Tautas locekļus. „Pat ja daži saskaņā ar Kristus gribu tiek iecelti citu labā par mācītājiem, noslēpumu dalītājiem un ganiem, tomēr starp visiem valda patiesa vienlīdzība attiecībā uz cieņu un visiem ticīgajiem kopīgo darbu Kristus miesas veidošanā” (Lumen Gentium, n.32). Visi kristītie tāpēc ņem dalību Kristus priesteriskajos, pravietiskajos un karaliskajos pienākumos, īstenojot savas dažādās harizmas, aicinājumus un kalpojumus, šādi evaņģelizējot individuāli un kā visa Dieva tauta.

13) Koncils uzsvēra, kādā veidā visi ticīgie no Svētā Gara saņēmuši svaidījumu, tāpēc tie „nevar maldīties ticībā, šī īpašā dāvana, kura tiek dota, tiek apliecināta ar pārdabisko ticības apjaušanu, kas piemīt visai Dieva tautai kopumā, kad no bīskapa līdz pat beidzamajam ticīgajam lajam ir vispārēja saskaņa ticības un morāles jautājumos” (Lumen Gentium, n. 12). Svētais Gars vada ticīgos „visā patiesībā” (Jņ 16:13). „Šī Tradīcija, kas nāk no apustuļiem ar Svētā Gara palīdzību Baznīcā attīstās”, lai Dieva tautā „izpratne par lietām un nodotajiem vārdiem pieaug, pateicoties gan tam, ka ticīgie tos, glabājot savā sirdī (sal. Lk 2:19 un 51), kontemplē un tajos iedziļinās, gan dziļajai izpratnei par garīgo realitāti, ko viņi piedzīvo, gan arī pateicoties to cilvēku veiktajai sludināšanai, kuri līdz ar bīskapu pēctecību saņēmuši drošu patiesības harizmu” (Dei Verbum, n. 8). Šī ganītāju sapulcinātā tauta pieņem Baznīcai uzticētā Dieva Vārda svēto mantojumu, nemītīgi paliek uzticīga apustuļu mācībai brālīgā kopībā, maizes laušanā un lūgšanā, „lai tādējādi, saglabājot, īstenojot un apliecinot tālāk nodoto ticību, rastos izcila saskaņa starp ganiem un ticīgajiem” (Dei Verbum, n. 10).

14) Dievs ieceļ ganus par visas Baznīcas ticības patiesiem sargātājiem, skaidrotājiem un lieciniekiem un tiem nav jābaidās ieklausīties uzticētajā ganāmpulkā. Konsultējoties ar Dieva tautu Baznīcā netiek atzīta demokrātija pēc vairākuma principa, jo katras sinodālās līdzdalības pamatā ir kopīga iestāšanās par kopīgu evaņģelizācijas misiju, nevis konfliktējošu interešu pārstāvēšana. Vārdu sakot, šis baznīciskais process var notikt vienīgi hierarhiski strukturētas kopienas ietvaros. Visas Baznīcas vienprātība vienā un tajā pašā ticībā īstenojas tieši auglīgajā saiknē starp Dieva tautas ticības uztveri (sensus fidei) un ganītāju mācīšanas pienākumiem. Katrā sinodes procesā Gara teikto Baznīcai bīskapi aicināti izšķirt ne vieni paši, bet ar ieklausīšanos Dieva tautā, kas „līdzdalīga arī Kristus pravietiskajā sūtībā” (Lumen Gentium, n. 12). Šādi izpaužas kopīgais ceļš par labu Baznīcas izaugsmei. Svētais Benedikts uzsver, ka bieži vien Dievs visapdomīgāk ejamo ceļu atklāj tiem, kuri kopienā nav svarīgos amatos (proti, jaunākajiem; Benedikta Regula 3,3). Bīskapiem tāpēc jācenšas vērsties pie visiem, lai sakārtotā sinodālā ceļa gaitā īstenotos apustuļa Pāvila ieteikums kopienai: „Neapslāpējiet Garu! Nenoniecīniet pravietošanu! Pārbaudiet visu, paturiet to, kas labs!” (1. Tes 5:19-21).

15) Esam aicināti kopīgā ceļā atklāt sinodālas Baznīcas atveidu. Sinodālā Baznīcā katram ir kaut kas apgūstams, kad visi ieklausās viens otrā, visi ieklausās Svētajā Garā, „patiesības Garā” (Jņ 14:17), lai uzzinātu Gara teikto Baznīcām (Atkl 2: 7). Kopīgā ceļā lūdzam Svēto Garu palīdzēt atklāt to, kādā veidā dažādu dāvanu, harizmu un kalpojumu apvienošanās kopībā notiek misijas labā. Sinodālā Baznīca dodas uz priekšu, kā misiju Baznīcai viņai durvis ir atvērtas. Kopīgā ceļā padziļinātas attiecības arī ar citām Baznīcām un kristīgām kopienām, ar kurām mūs vieno kristība. Kopīgais ceļš vēl plašāk aptver visu cilvēci, ar kuru dalāmies priekos un cerībās, skumjās un bažās (sal. Gaudium et Spes, n. 1). Sinodālā Baznīca pravietiski norāda to, ka ir „vispārējs pestīšanas sakraments” (LG, n. 48), „zīme un līdzeklis dziļai vienotībai ar Dievu un visas cilvēces vienotībai” (LG, n. 1).

III. Ieklausīšanās Rakstos

16) Dieva Gars izgaismo un dzīvina kopīgo ceļu vietējās Baznīcās. Šis pats Gars darbojas Jēzus misijā un ir apsolīts gan apustuļiem, gan mācekļu paaudzēm, kuri dzird un ievieš praksē Dieva Vārdu. Saskaņā ar Jēzus apsolījumu, šis Gars ne tikai apstiprina Jēzus Evaņģēlija turpināšanos, bet arī izgaismo Viņa Atklāsmes aizvien jaunus dziļumus un rosina nepieciešamos lēmumus Baznīcas ceļa turpināšanai (sal. Jņ 14: 25 – 26; 15: 26 – 27; 16: 12 – 15). Sinodālās Baznīcas veidošanu tādēļ iespaido divi tēli no Rakstiem. Viens tēls parādās pie „kopienas ainas”, kas aizvien ir līdzās evaņģelizācijas ceļā; otrs tēls attiecas uz Svēto Garu, kura pieredzē Pēteris un agrīnā kopiena saprot neatbilstošo ierobežojumu draudus attiecībā uz dalīšanos ticībā. Pārdomas par šīm abām atklāsmes iezīmēm var izšķiroši iespaidot sinodālo kopīgā ceļa pieredzi sekošanā Jēzum un paklausībā Garam.

Jēzus, ļaužu pūlis un apustuļi

17) Jēzus atklājas visā Evaņģēlijā, līdzīgi kā sākotnējā pamatstruktūras ainā, kad vēsta Dieva valstības atnākšanu. Būtībā iesaistītas trīs darbības personas, kā arī papildus vēl viena persona. Pirmais, protams, ir *Jēzus*, kurš uzņemas iniciatīvu kā absolūtais notikuma virzītājs, izplatot vārdus un zīmes par valstības nākšanu bez īpašu privilēģiju izrādīšanas (sal. Apd 10: 34). Sevišķu vērību Jēzus dažādi izrāda tiem, kuri „atšķirti” no Dieva un kopienas „pamesti” (grēcinieki un trūcīgie, runājot Evaņģēlija valodā). Ar vārdiem un darbību Jēzus piedāvā atbrīvošanu no ļaunā un pievēršanos cerībai Dieva Tēva vārdā un Svētā Gara spēkā. Pat pie Jēzus dažādiem aicinājumiem un pozitīvām atbildēm uz tiem, kopīgā iezīme vienmēr ir cilvēku novērtēšana: viņu lūgums tiek uzklausīts, grūtībās sniegta palīdzība, novērtēta viņu pieejamība, cieņu apstiprina Dieva skatījums un tie atkal nonāk kopienas atzinībā.

18) Evaņģelizācijas darbs un pestīšanas vēsts kļūst saprotama līdz ar Jēzus nemitīgo atvērtību, cik vien iespējams, plašai auditorijai, kuru Evaņģēlijs sauc par *ļaužu pūli*, proti, visiem Jēzus sekotājiem ceļā, kuri dažkārt pat tiecas pie Viņa ar cerību uz zīmi un pestīšanas vārdu. Ļaužu pūlis ir otrā darbīgā persona Atklāsmes ainā. Evaņģēlijs tiek sludināts ne tikai dažiem apgaismotajiem vai izvēlētajiem. Jēzus uzrunā „ļaudis” no ikdienas dzīves, jebkuru, kas atrodas cilvēka stāvoklī, Viņš nostāda tiešā saskarsmē ar Dieva dāvāto pestīšanu un aicinājumu uz to. Lieciniekiem par pārsteigumu un dažkārt par ieļauojumu, Jēzus uzrunā visus, kuri izceļas šajā ļaužu pūlī - ieklausās kanaānietes dedzīgajos protestos (sal. Mt 15: 21 – 28), nepieņemot savu atstumtību no Viņa nestās svētības, Jēzus iesaistās dialogā ar samarieti (sal. Jņ 4: 1 – 42), neskatoties uz viņas kā sociāli un reliģiski neviennozīmīgas sievietes stāvokli. Jēzus izraisa brīvu un pateicīgu ticību no cilvēka, kurš dzimis aklis (sal. Jņ 9) un kuru oficiālā reliģija atstūma kā tādu, kas atrodas ārpus žēlastības saņēmēju loka.

19) Daži Jēzum seko pārliecinošāk ar uzticīga mācekļa pieredzi, kamēr citi aicināti atgriezties ikdienas dzīvē. Taču visi liecina par glābjošas ticības spēku (sal. Mt 15: 28). Jēzus sekotāju vidū skaidri izceļas *apustuļi*, kurus viņš pats no sākuma aicina un kuriem dod pienākumu būt ļaužu pūlim par pilnvarotiem starpniekiem attiecībās ar Atklāsmi un Dieva valstības nākšanu. Apustuļi kā trešā darbības persona ainā parādās nevis kādas dziedināšanas vai atpestīšanas dēļ, bet līdz ar Jēzus aicinājumu. Apustuļu izvēle nav ekskluzīvas varas stāvokļa privilēģija un atdalīšanās no citiem, bet gan žēlastība, ar kuru kalpot svētības un sadraudzības izplatīšanai visiem. Pateicoties dāvātajam augšāmceltā Jēzus Garam, tiem uzticēts sargāt Jēzus vietu, neaizvietojot Viņu: nevis likt šķēršļus viņa klātieņi, bet atvieglot satikšanos ar Viņu.

20) Jēzus, dažādaļs ļaužu pūlis un apustuļi: šo tēlu un noslēpumu būtu nemitīgi jāapcer un dziļi jāizpēta, lai Baznīca aizvien vairāk kļūtu tāda, kāda tā ir. Šo ainu nevar atstāt neviena no minētajām trim darbības personām. Ja nav klātesošs Jēzus un kāds cits ieņem Viņa vietu, Baznīca tad līdzinās apustuļu un ļaužu pūļa noslēgtam līgumam, viņu dialogs izvēršsies pēc politiskās spēles sižeta. Bez Jēzus pilnvarotiem un Gara apmācītiem apustuļiem izjuks attiecības ar evaņģēlisko patiesību, ļaužu pūlis, pieņemot vai noraidot

Jēzu, paliks padoti mītam vai ideoloģijai par Viņu. Bez ļaužu pūļa apustuļu attiecības ar Jēzu kļūs korumpētas par sektantisku, uz sevi vērstu reliģijas veidu, bet savu gaismu zaudēs evaņģelizācija, kas izriet no Dieva tiešas atklāsmes par sevi, kas domāta katram personīgi.

21) „Papildus” darbīgā persona ir pretinieks, kas ainā velnišķīgi sašķeļ pārējās trīs personas. Satraucošās krusta perspektīvas dēļ mācekļi atstāj Jēzu un svārstīgo ļaužu pūli. Viltīgā šķelšanās, kas izjauc kopīgu ceļu, atklājas kā reliģiska stingrība, kā morāli priekšraksti, kas ir vēl prasīgāki par Jēzus norādījumiem, kā pievilcīga šīs pasaules politiskā gudrība, kas tiecas būt iedarbīgāka par garu izšķiršanu. Lai izbēgtu no šīs „ceturtās darbīgās personas” maldiem, vajadzīga nemitīga mainīšanās. Par piemēru šajā ziņā var būt notikums ar simtnieku Kornēliju (sal. Ap. d. 10), kas jau iepriekš līdzinās Jeruzalemes „koncilam” (sal. Ap. d. 15), kas ir zīmīga atsaukšanās sinodālajai Baznīcai.

Divējāda atgriešanās dinamika: Pēteris un Kornēlijs (Ap. d. 10)

22) Šis notikums vispirms atstāsta atgriešanos, kuru piedzīvo Kornēlijs, kurš ir pagāns, iespējams, romietis, simtnieks (zema līmeņa virsnieks) okupācijas armijā, kas savu amatu veic vardarbīgi. Tomēr viņš nododas lūgšanai un žēlsirdības darbiem, proti, attīsta attiecības ar Dievu un rūpējas par tuvākiem. Tieši viņa namā pārsteidzoši ienāk eņģelis, sauc viņu vārdā, mudina sūtīt (it kā misijā) savus kalpus uz Jaffi, lai izsauktu (it kā aicinājumā) Pēteri.

Šajā notikumā mainās Pēteris, todien piedzīvojot redzējumu, kurā kāda balss teic, ka nogalināt un ēst var arī nešķīstos dzīvniekus. Pēteris atzīst, ka Dievs viņu uzrunā, taču viņš kategoriski atsakās (sal. Ap. d.10: 14), jo šī norāde vēršas pret viņa reliģiskās identitātes neaizskaramiem Toras priekšrakstiem, kuru dēļ izvēle tiek saprasta kā atšķirība un atdalīšanās no citām tautām.

23) Apustulis Pēteris paliek dziļi satraukts. Kamēr viņš apdomā notikušā nozīmi, ierodas Kornēlija sūtītie ļaudis un Gars norāda, ka tie ir viņa sūtņi. Pēteris atbild līdzīgi Jēzum dārzā: „Es esmu tas, ko jūs meklējat” (Ap. d. 10: 21). Ar šo īsto un atbilstošo mainīšanos Pēteris atsakās no savām kulturālām un reliģiskām kategorijām, kas ir sāpīga, tomēr ļoti auglīga pāreja: Pēteris gatavs ēst kopā ar pagāniem vienmēr par aizliegtu uzskatīto ēdienu, kuru atzīst par līdzekli dzīvei un kopībai ar Dievu un citiem. Pēteris sava redzējuma nozīmi saprot tieši saskarsmē ar cilvēkiem, viņu pieņemšanā, ceļā kopā ar tiem un ienākšanā viņu mājās: Dieva acīs vērtība ir katram cilvēkam. Izvēles noteiktās atšķirības ietver nevis ekskluzīvu iestāšanos par kaut ko, bet gan vispārēja apjoma kalpošanu un liecību.

24) Kornēlijs un Pēteris savā atgriešanās ceļā iesaista citus cilvēkus, kuri kļūst par līdzbiedriem ceļā. Dieva griba īstenojas apustuliskā darbībā ar kopienas veidošanu, šķēršļu nojaukšanu un satikšanās veidu veicināšanu. Pie satikšanās starp Pēteri un Kornēliju centrālā loma piemīt Vārdam. Kornēlijs sākumā dalās ar pieredzi. Pēteris ieklausās un tad runā, atstāstīdams notikušo ar viņu un liecinot par tuvo Dievu, kas dodas sastapt katru individuāli, lai atbrīvotu no verdzības ļaunajam un cilvēces nāves draudiem (sal. Ap. d. 10: 38). Līdzīga komunikācija Pēterim būs arī Jeruzalemē, kad viņu kritizēs apgraizītie ticīgie, apsūdzot tradicionālo normu pārkāpšanā (sal. Ap. d. 11: 3). Tiem visa uzmanība it kā pievērsta šīm normām, neņemot vērā Gara izliešanos. Toreizējā konfliktā Pēteris izstāsta par to, kas noticis ar viņu, sava apmulsma, nesapratnes un pretestības reakcijas. Tieši tas palīdzēs viņa sākotnēji agresīvajiem un stūrgalvīgajiem sarunu biedriem ieklausīties un pieņemt notikušo. Raksti palīdzēs skaidrot nozīmi, tāpat arī Jeruzalemes „koncilā”, kad notiks izšķiršanas process ar kopīgu ieklausīšanos Svētajā Garā.

IV. Sinodālisms darbībā: Dieva tautas konsultēšanās veidi

25) Vārda apgaismotais un Tradīcijā balstītais sinodālais ceļš sakņojas Dieva tautas konkrētajā dzīvē. Šī ceļa savdabība un neparastums pastāv tajā, ka kopīgs ceļš ir gan mērķis, gan metode. Kopīgs ceļš ar pakāpenisku mainīšanos kristīgajā kopienā ļauj uzreiz gūt zināmus augļus, vienlaikus kopīgais ceļš dažādos līmeņos un dažādā mērā ļauj izšķirt ejamo virzienu, ņemot vērā piedzīvoto spēku un sasniegumus, arī ierobežojumus un grūtības. Kopīgs ceļš pat bez sinodālā jēdziena zināšanas vai lietošanas jau tiek piedzīvots

ikdienas dzīvē.

26) Pie Dieva tautas konsultēšanas **pamatjautājums** ir sekojošs: „Ja pie Evaņģēlija sludināšanas sinodālā Baznīca iet kopīgo ceļu, tad kā šis kopīgais ceļš norit šodien vietējā Baznīcā?” Kādus soļus Gars aicina spert šī kopīgā ceļa izaugsmē?

Lai uz to atbildētu, katrs aicināts:

- a) atcerēties konkrētas kopīgā ceļa pieredzes vietējā Baznīcā;
- b) padziļināti pārdomāt šīs pieredzes: kādu prieku tās rosinājušas? Kādas grūtības un šķēršļus tās sastapušas? Kādus ievainojumus tās izcēlušas? Pie kādām atziņām tās novedušas?
- c) apkopot kopīgā ceļa augļus, lai tajos dalītos: vai šajās pieredzēs atskan Svētā Gara balss? Uz ko Gars mūs rosina? Kādi aspekti jāapstiprina? Kādas ieceres maināmas? Kādi soļi sperami? Kur sasniedzama vienprātība? Kādi virzieni paveras vietējai Baznīcai?

Sinodālā – kopīgā ceļa dažādās izpausmes

27) Pie šī pamatjautājuma izraisītas lūgšanas, pārdomām un dalīšanās jāņem vērā trīs kopīgā ceļa izpausmes līmeņi Baznīcas būtībā:

a) Baznīcas parastajā dzīvē un darbībā, kad Dieva tauta atrodas kopīgā ceļā un sapulcējas, Kunga Jēzus sapulcināta Svētā Gara spēkā, lai sludinātu Evaņģēliju. Kopiena šādi ieklausās Vārdā, svin Euharistiju, uztur brālību un kopību, visa Dieva tauta ir līdzatbildīga un līdzdalīga savā dzīvē un misijā visos līmeņos, dažādos kalpojumos un pienākumos;

b) Baznīcas teoloģiski un kanoniski noteiktās struktūrās un procesos, kuros institucionāli izpaužas Baznīcas sinodālais raksturs vietējā, reģionālā un vispārējā līmenī;

c) pašas Baznīcas sinodālos procesos un notikumos, kurus Baznīcā aktualizē atbilstoša autoritāte saskaņā ar noteiktām Baznīcas disciplīnas procedūrām;

Šie trīs līmeņi loģiski ir atšķirīgi, tomēr sasaistīti, un tos jāvieno saskanīgi, citādi izplatītos neatbilstoša liecība un būtu apdraudēta Baznīcas ticamība. Ja kopīgais ceļš neizpaužas struktūrās un procesos, tas viegli degradējas no nodomu un vēlmju līmeņa uz retorisko līmeni; ja kopīgais ceļš neraksturo procesus un notikumus, tie kļūst par tukšu formalitāti.

28) Pie padziļinātas pieredzes pārdomāšanas jāņem vērā, ka kopīgo ceļu var izprast no divām dažādām, stipri sasaistītām perspektīvām. Pirmā perspektīva attiecas uz iekšējo dzīvi vietējā Baznīcā, ticīgo un ganītāju attiecībām kopienās un draudzēs, bīskapu attiecībām savā starpā un ar Romu tieši vai netieši sinodālos starpnieciskos veidos (bīskapu sinodēs, bīskapu konferencēs). Vietējās Baznīcas iekšējā dzīvē integrējas arī Dievam veltīto personu, laju biedrību un kustību, dažādu Baznīcas institūciju (mācību iestāžu, karitatīvo organizāciju) ieguldījums. Šajā perspektīvā ietvertas arī attiecības un kopīgas iniciatīvas ar citiem kristiešiem, ar kuriem ir vienotība dāvētajā Kristībā.

29) Otrā perspektīva ņem vērā Dieva tautas kopīgo ceļu kopā ar visu cilvēci. Runa ir par attiecībām, dialogu un iespējamām kopīgām iniciatīvām ar citu reliģiju ticīgajiem, ar cilvēkiem, kuri tālu no ticības, ar konkrētām sociālām vidēm un grupām un ar to institūcijām (politikā, kultūrā, ekonomikā, finansēs, darbā, arodbiedrībās, uzņēmējdarbībā, nevalstiskās un civilās sabiedrības organizācijās, tautas kustībās, visādās minoritātēs, trūkcietējiem, atstumtiem utt.).

Desmit temati pētīšanai

30) Lai izceltu kopīgā ceļa pieredzi un veicinātu plašāku konsultēšanos, seko desmit temati par dažādiem kopīgā ceļa dzīves aspektiem. Tos jāpieskaņo dažādiem vietējiem kontekstiem, laiku pa laikam tos jāsasaišta, jāpaskaidro, jāvienkāršo un jāpadziļina, īpaši ņemot vērā tos, kuriem grūtāk ņemt dalību un atbildēt. Šie jautājumi var rosināt uz konkrētu lūgšanu, formāciju, pārdomām un apmaiņu.

1. Ceļa līdzbiedri

Baznīcā un sabiedrībā atrodamies līdzās viens otram tajā pašā ceļā. Ar kuriem esam kopīgā ceļā, kas notiek vietējā Baznīcā? Kas ir piederošs Baznīcai, kurai mēs piederam? Kuri vēlas ar mums doties kopīgā ceļā? Kuri ir mūsu ceļa līdzbiedri, arī tie, kuri neiet uz dievnamu? Kuri reāli nav iesaistījušies mūsu kopīgā ceļā?

2. Ieklausīšanās

Ieklausīšanās ir pirmais solis, kas prasa bez aizspriedumiem atvērties ar prātu un sirdi. Kam mūsu lokālā Baznīca ir “parādā, lai viņos ieklausītos”? Kādā veidā tiek uzklausīti laji, īpaši jaunieši un sievietes? Kādā veidā tiek integrēti Dievam veltīto personu ieguldījums? Kā var izteikties minoritātes, atmetie un atstumtie? Vai nosakām savus aizspriedumus un stereotipus, kuri traucē ieklausīties? Kā mēs uzklausām sociālo un kulturālo kontekstu, kurā dzīvojam?

3. Sarunāšanās

Visi aicināti drosmīgi un vaļširdīgi sarunāties savā brīvībā, patiesībā un Dieva dotā mīlestībā. Kādā veidā veicinām kopienā un tās organizācijās brīvu un patiesu sarunāšanos bez divkosības un vēršanās pret otru? Kādas ir attiecības ar sabiedrību, kurai piederam? Kad un kādā veidā izsakām to, kas mums svarīgs? Kādas ir attiecības ar mediju sistēmu (ne tikai katoliskajiem medijiem)? Kas runā kristīgās kopienas vārdā un kā tie izvēlēti?

4. Svinēšana

Kopīgs ceļš iespējams, tikai balstoties uz kopīgu ieklausīšanos Vārdā un Euharistijas svinēšanu. Kādā veidā kopīgo ceļu iespaido un virza lūgšana un liturģiskā svinēšana? Kā tie iespaido svarīgākos lēmumus? Kādā veidā veicinām visu ticīgo aktīvu līdzdalību liturģijā un cilvēku svētdarē? Kādā veidā tiek īstenoti lektora un akolīta kalpojumi?

5. Līdzatbildība misijā

Kopīgais ceļš kalpo Baznīcas misijai, kurā aicināti ņemt daļību visi tās locekļi. Visi esam misiju mācekļi un kādā veidā katrs kristītais aicināts uz darbošanos misijā? Kādā veidā kopienā atbalsta savus locekļus kalpošanā sabiedrībā (sociālos un politiskos pienākumos, zinātniskā pētniecībā un mācīšanās, sociālās taisnības veicināšanā, cilvēktiesību aizsardzībā, rūpēs par kopējām mājām utt.)? Kāda ir tava palīdzība šo pienākumu veikšanā misijas ietvaros? Kādā veidā notiek izšķiršanās par ar misiju saistītām izvēlēm un kas piedalās šajā izšķiršanā? Kā kopīgā ceļā tiek integrētas un pieņemtas dažādas tradīcijas kā vietējās Baznīcas mantojums iedarbīgas kristīgas liecības labā?

6. Dialogs Baznīcā un sabiedrībā

Neatmaidīgā dialogā līdz ar klusumu un ciešanām apkopojas cilvēku un tautu pieredze. Kā pašā vietējā Baznīcā pastāv dialogu veidi un vietas? Kādā veidā tiek risināti dažādi skatījumi, konflikti un grūtības? Kādā veidā notiek sadarbība ar kaimiņu diecēzēm, reliģiskām kopienām vienā teritorijā, laju biedrībām un kustībām? Kāda ir dialoga un kopīgo pasākumu pieredze kopā ar citu reliģiju ticīgajiem un neticīgajiem? Kāds ir Baznīcas dialogs ar sabiedrību? Kas apgūts no citiem sabiedrības sektoriem – politikas, ekonomikas, kultūras, civilās sabiedrības, trūcīgajiem...?

7. Dialogs ar pārējām kristīgām konfesijām

Sinodālajā ceļā īpaša vieta piemīt dialogam starp vienā Kristībā vienotajiem dažādu konfesiju kristiešiem. Kādas ir mūsu attiecības ar citu kristīgo konfesiju brāļiem un māsām? Kādās jomās īstenojas šīs attiecības? Kāda bijusi ekumēniskā Krustaceļa pieredze? Kādi rezultāti ir gūti no šī kopīgā ceļa? Kādas ir grūtības šajā ziņā?

8. Autoritāte un līdzdalība

Sinodāla Baznīca ir līdzdalīga un līdzatbildīga Baznīca. Kā nosakām vēlamos mērķus, to sasniegšanas veidu un speramos soļus? Kā īstenojas autoritāte vietējā Baznīcā? Kāda ir prakse ar komandas darbu un līdzatbildību? Kā tiek veicināti laju kalpojumi un viņu atbildība? Kā sinodālie organismi darbojas vietējā Baznīcā? Vai tie nes auglīgu pieredzi?

9. Izšķiršanās un izlemšana

Kopīgā ceļā lēmumi tiek pieņemti ar izšķiršanos, balstoties vienprātībā, kas izriet no kopīgas paklausības Garam. Ar kādām procedūrām un metodēm kopīgi veicam izšķiršanu un pieņemam lēmumus? Kā to varētu uzlabot? Kādā veidā veicinām līdzdalību pie lēmumu izstrādes hierarhiski strukturētās kopienās? Kādā veidā izskaidroti konsultēšanas, apsvēršanas, lēmumu izstrādes un lēmumu pieņemšanas etapi? Kādā veidā veicināta atklātība un atskaitītšanās?

10. Sevis veidošana kopīgā ceļā

Kopīgā ceļa garīgums var audzināt cilvēku, kristieti, ģimenes un kopienas. Kādā veidā tiek gatavoti cilvēki, īpaši atbildīgie kristīgā kopienā, lai tie spētu vairāk iet kopīgo ceļu, ieklausīties viens otrā un iesaistīties dialogā? Kā tiek gatavoti cilvēki uz izšķiršanu un autoritātes īstenošanu? Kas palīdz izprast to kultūru, kurā atrodamies un kas iespaido mūsu dzīvi Baznīcā?

Konsultācijas veicināšana

31) Sinodālā ceļa pirmajā fāzē veicināms plašs konsultāciju process, lai apkopotu bagāto kopīgā ceļa pieredzi, tā dažādās izpausmes, iesaistoties ganītājiem un ticīgajiem visos vietējās Baznīcas dažādos līmeņos. Šāda konsultācija notiek atbilstošiem vietējiem līdzekļiem: bīskapa koordinētas konsultācijas attiecībā uz priesteriem, diakoniem, ticīgiem lajiem savā vietējā Baznīcā gan individuāli, gan organizācijās, ņemot vērā arī Dievam veltīto personu ieguldījumu. Īpaši vēlams ieguldījums no līdzdalības organismiem vietējā Baznīcā, īpaši no priesteru padomēm un pastorālajām padomēm, no kurām reāli sāk veidoties sinodālā Baznīca. Tikpat vērtīgs ieguldījums nāk no citiem Baznīcā, īpaši trūcīgajiem un atmetajiem, ne tikai no kādiem darbiniekiem vai atbildīgajiem vietējā Baznīcā.

32) Pēc ieklausīšanās un izšķiršanas kā ieguldījums vispārējās Baznīcas ceļam tiks izstrādāta katras vietējās Baznīcas sintēze. Lai sekojošie ceļa etapi būtu vieglāk un ilgtermiņā ejami, svarīgi lūgšanas un pārdomu augļus ietvert maksimāli desmit lappusēs. Labākai konteksta atklāšanai un paskaidrošanai var pievienot citus tekstus, kas būtu kā atbalsts vai integrācija. Konsultācijas nolūks nav saražot dokumentus, bet gan „iestādīt sapņus, izraisīt pravietojumus un redzējumus, ļaut uzplaukt cerībai, rosināt uzticību, aprūpēt ievainojumus, sasaistīt attiecības, atmodināt cerības rītausmu, mācīties vienam no otra un radīt spožus resursus prātu apgaismošanai, siržu siltināšanai un roku stiprināšanai” (pāvests Francisks, 2018. gada 3. oktobrī).

Vispārīgo vadlīniju (Vademecum) aspekti (saīsināti VC)

I. Kopīgā ceļa pieredze vietējā līmenī

Ieklausīšanās etapā jāņem vērā vietējie apstākļi. Iesaistīšanos nosaka interneta pieejamība, lauku vai pilsētas apstākļi, kā arī pandēmijas iespajds un sekas. Cik iespējams, jāiesaista lielāks cilvēku skaits, īpaši atstumtie un aizmirstie perifērijās. Plaša līdzdalība nodrošinās to, ka izstrādātā beigu sintēze ietvers patiesu realitāti un Dieva tautas dzīvo pieredzi. Būtiski ir iesaistīt Dieva tautu kopīgā ceļa pieredzē, tāpēc pie vietējās ieklausīšanās jāvadās pēc sinodālā ceļa ierosmes principiem. Pirmie trīs pauž plānotās bīskapu sinodes pamattēmu, kas ir „Sinodālā Baznīca kopībā, līdzdalībā un misijā.” Šie pirmie trīs aspekti bez kādas hierarhijas ir dziļi sasaistīti.

1) Kopība: Dievs labvēlīgi sapulcina mūs kā dažādus cilvēkus vienā ticībā, pateicoties savai tautai piedāvātajai derībai. Mūsu kopība dziļi izriet no trīsvienīgā Dieva mīlestības un vienotības. Kristus samierina mūs ar Tēvu un savstarpēji vieno Svētajā Garā. Kopīgi mūs rosina ieklausīšanās Dieva Vārdā Baznīcas dzīvās tradīcijas ietvaros, mēs balstāmies uz līdzdalību ticības nojautā (sensus fidei). Visiem mums jāpiedalās savā veidā pie Dieva tautai dotā aicinājuma izšķiršanas un ieviešanas dzīvē.

2) Līdzdalība: visi Dieva tautai piederošie – ļaī, Dievam veltītās personas un ordinētie – aicināti dziļi un ar cieņu ieklausīties viens otrā. Šī ieklausīšanās ļauj mums kopīgi saklausīt Svēto Garu, ievirzīt savas vēlmes attiecībā uz Baznīcu trešajā gadu tūkstoī. Līdzdalība izriet no tā, ka visi ticīgie ir kvalificēti un aicināti kalpot viens otram ar Svētā Gara piešķirtajām dāvanām. Sinodālā Baznīcā visa kopiena savu locekļu brīvībā un bagātā daudzveidībā aicināta kopīgi lūgties, ieklausīties, analizēt, iesaistīties dialogā, izšķirt un sniegt padomu pastorālu lēmumu pieņemšanā, cik vien iespējams, ciešā saskaņā ar Dieva gribu. Patiesi jācenšas nodrošināt iesaistīšanos tiem, kuri nav iesaistījušies vai jūtas atstumti.

3) Misija: Baznīca pastāv evaņģelizācijai. Nekad nav jāliek centrā sevi. Mūsu misija ir liecināt par Dieva mīlestību visas cilvēku saimes vidū. Šim sinodālajam procesam piemīt dziļš misionārs aspekts. Tam būtu jāveicina Baznīcas labāka liecība par Evaņģēliju, īpaši pie tiem, kuri dzīvo garīgās, sociālās, ekonomiskās, politiskās, ģeogrāfiskās un eksistenciālās perifērijās pasaulē. Baznīca ar šo kopīgo ceļu šādi var auglīgāk veikt savu evaņģelizācijas misiju pasaulē kā raugs par labu Dieva valstības nākšanai.

4) izšķiršana pie ieklausīšanās, lai ļautos Svētā Gara vadībai;

5) pieejamība, lai dalību ņemtu pēc iespējas daudzi, neskatoties uz ģeogrāfisko vietu, valodu, izglītību, sociāli – ekonomisko statusu, spējām, invaliditāti un materiāliem resursiem;

6) kulturāla apziņa, svinot un pieņemot dažādību vietējās kopienās;

7) atvērtība visiem, cenšoties iesaistīt tos, kuri jūtas atstumti;

8) pārliecība par sinodālā ceļa nozīmi un līdzatbildību Baznīcā;

9) cieņa pret katra līdzdalībnieka tiesībām, cieņu un uzskatiem;

10) rūpīgi rakstiski apkopojumi vai sintēze visām atbildēm, ņemot vērā kritiku un pozitīvās perspektīvas, ietverot arī mazākuma līdzdalībnieku viedokļus, jo sintēzei nav tikai vispārīgi jāapkopo teikto. Sintēze ir izšķiršanās, lai izvēlētos un aprakstītu to, kas nāks par labu nākošajam etapam: no draudzes uz diecēzi, no diecēzes uz bīskapu konferenci. Sintēze ne tikai izklāsta kopīgās iezīmes un kopsaucējus, bet arī izceļ to, kas īpaši uzrunā, rosina savdabīgu viedokli, paver jaunu apvārsni. Sintēzē īpaša uzmanība jāvelta tiem, kuri bieži netiek uzklautīti, jāintegrē arī „mazākuma viedoklis.” Saņemtā informācija izceltu gan pozitīvas pieredzes, gan izaicinājumus un negatīvo pieredzi, atspoguļojot saklausīto realitāti. Pie šīs informācijas nepieciešams raksturot vietējās sanāksšanas pieredzi: līdzdalībnieku attieksmes, prieki un izaicinājumi pie kopīgās izšķiršanas.

11) atklātums informācijas izplatīšanā par ierosmēm, iesaistīšanos, atvērtību visiem un ieguldījumu apkopošanu;

12) taisnīga pieeja pie iespējas katram vienlīdz izteikties un būt uzklautam.

Pie sarunas vajadzētu orgasnizēt kādu struktūru, lai to varētu apkopot un vēlāk aprakstīt, līdz ar atvērtību Svētā Gara izpausmēm Dieva tautā.

II. Līdzdalībnieki

Evaņģēliji liecina, ka Jēzus vērsās pie visiem. Viņš glābj individuāli un arī kā tautu, kuru sapulcina kā viens gans visu ganāmpulku (sal. Jņ 10: 16). Jēzus savā kalpošanā atklāj, ka neviens nav izslēgts no Dieva pestīšanas plāna.

Evaņģelizācijas darbu un pestīšanas vēsti izskaidro Jēzus nemitīga atvērtība pēc iespējas plašākam klausītāju lokam. Evaņģēliji tos sauc par ļaužu pūli, pie kura piederēja visi Jēzus sekotāji ceļā un katrs Jēzus aicinātais uz sekošanu Viņam. „Visi cilvēki ir aicināti uz piederību Dieva jaunai tautai” (Lumen Gentium n. 13). Dievs patiesi darbojas visā Viņa sapulcinātajā tautā. Tāpēc “viss ticīgo kopums, kas no Svētā ir saņēmis svaidījumu, nevar maldīties ticībā, šī īpašā dāvana, kura tiek dota, tiek apliecināta ar pārdabisko ticības apjausmu, kas piemīt visai Dieva tautai kopumā, kad no bīskapa līdz pat beidzamajam ticīgajam lajam ir vispārēja saskaņa ticības un morāles jautājumos” (Lumen Gentium, n. 12). Koncils norāda, ka šādu izšķiršanu dzīvina Svētais Gars un tā notiek ar dialogu visu cilvēku vidū, lasot laiku zīmes uzticībā Baznīcas mācībai.

Šī sinodālā pieredze domāta visiem nokristītajiem. Īpaši jācenšas iesaistīt tos, kuri varētu būt atstumti: sievietes, invalīdi, bēgļi, migranti, sirmgalvji, trūcumā dzīvojošie, katoļticīgie, kuri reti praktizē ticību vai vispār to nedara. Radoši jāiesaista bērni un jaunieši.

Visiem kristītajiem kopā piemīt Dieva tautas dzīvā balss (sensus fidelium). Pilnīgai līdzdalībai pie izšķiršanas reizē svarīgi kristītajiem dzirdēt citus cilvēkus vietējā kontekstā, arī tos, kas pārstājuši praktizēt ticību, citu ticības tradīciju ļaudis, neticīgos vispār utt. - Vatikāna II koncils apgalvo: “Mūsdienu cilvēku, īpaši nabadzīgo un visu to, kas cieš, prieki un cerības, skumjas un bažas ir arī Kristus mācekļu prieki un cerības, skumjas un bažas, un nav nekā patiesi cilvēciska, kas neatbalsotos viņu sirdī” (Gaudium et Spes, n. 1).

Sinodālā procesā īpaši aicināti iesaistīties visi nokristītie, tomēr savā perspektīvā un pieredzē varētu dalīties jebkurš, neatkarīgi no reliģiskās piederības, ja vēlas palīdzēt Baznīcai sinodālajā ceļā meklēt labo un patieso. Īpaši tas attiecas uz tiem, kas visvairāk vāji, trausli vai nostumti malā.

Sinodālais process vispirms ir garīgs process. Tā nav mehāniska informācijas apkopošana vai virkne tikšanos un debašu. Sinodālā ieklausīšanās ir vērsta uz izšķiršanu. Līdz ar to jāapgūst un jāpraktizē izšķiršanas māksla personīgi un kopienā. Ieklausāmie viens otrā, mūsu ticības tradīcijā, laiku zīmēs, lai izšķirtu, ko Dievs saka mums visiem. Ieklausoties Dievā, varam saklausīt arī viņa tautas saucienus. Ar ieklausīšanos viņa tautā nonākam saskaņā ar gribu, uz kuru Dievs mūs aicina (pāvests Francisks, 17. 10. 2015.).

Šāda izšķiršana nav vienreizēja pieredze, bet galu galā ir Kristū balstīts dzīves veids sekošanā Svētā Gara vadībai, dzīvojot lielākam Dieva godam. Izšķiršana kopienā veido un nostiprina kopienas Baznīcas misijai. Izšķiršana ir žēlastība no Dieva, tomēr tā pieprasa mūsu cilvēcisku iesaistīšanos vienkāršos veidos: ar lūgšanu, pārdomām, vēribu iekšējai attieksmei, savstarpēju, patiesu, jēgpilnu un atvērtu ieklausīšanos un sarunāšanos.

Baznīca garīgo izšķiršanu skaidro vairākos veidos. Garīgā ziņā izšķiršana ir sirds vēlmju virziena skaidrošana, neļaujoties novirzīties tur, kur nekad negribējām doties. Izšķiršana ietver pārdomas, iesaista sirdi un prātu lēmumos par Dieva gribas meklēšanu un īstenošanu konkrētā dzīvē.

Sinodālajā procesā ieklausīšanās ir metode, izšķiršanās ir mērķis, savukārt līdzdalība ir ejamais ceļš, kurā izejam no sevis un iesaistām citādāk domājošos. Neauglīgi ir ieklausīties tikai līdzīgi domājošajos. Dialogs ietver dažādu viedokļu sanākšanu kopā. Dievs tiešām bieži runā caur tiem, kurus varam viegli atstumt, atmest vai neņemt vērā. Īpaši jācenšas ieklausīties tajos, kurus esam kārdināti uzskatīt par nesvarīgiem un kuri liek mums apgūt jaunu viedokli, kas var mainīt mūsu domāšanas veidu.

III. Nepieciešamās attieksmes pie līdzdalības sinodālajā procesā

Sekojošas attieksmes palīdz patiesi ieklausīties un veidot dialogu pie līdzdalības sinodālajā procesā:

1) atrast laiku, lai dalītos un runātu patiesi drosmīgi un bezbailīgi (parrhesia), integrējot brīvību, patiesību un Dieva mīlestību uz citiem cilvēkiem. Katrs var augt saprašanā, pateicoties dialogam;

2) pazemīga ieklausīšanās lai atbilst drosmīgai runāšanai: katram ir tiesības būt uzklausītam, tāpat kā katram ir tiesības runāt. Sinodālais dialogs ir atkarīgs no drosmes runājot un ieklausoties. Citi nav jāpārliecina ar iesaistīšanos debatēs, drīzāk otra teiktais jāpieņem kā Svētā Gara iespējamā runāšana par labu visiem (1 Kor 12: 7);

3) dialogs izvēršas jaunā pieredzē: jābūt gatavam mainīt savus uzskatus, balstoties dzirdētajā no citiem;

4) atvērtība uz atgriešanos un mainīšanos: bieži vien varam pretoties Svētā Gara rosinātai rīcībai. Esam aicināti atnest pašapmierinātību un ērtības, ar ko lēmumi pieņemti tikai pēc pagātnē esošo lietu kārtības;

5) izšķiršanās notiek Baznīcas dzīves ietvaros, balstoties uz pārliecību, ka Dievs darbojas pasaulē un esam aicināti ieklausīties Svētā Gara ieteikumos;

6) mēs paužam Baznīcu, kas ieklausās un atrodas ceļā. Ar ieklausīšanos Baznīca seko piemēram, ko dod pats Dievs ar ieklausīšanos savas tautas saucienos. Sinodālais process dod iespēju patiesi atvērties, neizmantojot sagatavotas atbildes vai jau iepriekš formulētus spriedumus;

7) atbrīvojoties no aizspriedumiem un stereotipiem: mūs var nomākt mūsu vājums un grēcīgums. Pie ieklausīšanās vispirms jāatbrīvo prāts un sirds no aizspriedumiem un stereotipiem, kuri ved pa nepareizu ceļu uz neziņu un šķelšanos;

8) pārvarēt klerikālisma sērgu: Baznīcu kā Kristus Miesu pilda dažādas harizmas, kurā katram loceklim ir vienreizēja darbības iespēja. Visi esam atkarīgi viens no otra un mums visiem piemīt vienlīdzīga cieņa Dieva svētajā tautā. Kristus parāda, ka kalpošanā pastāv īstā vara. Kopīgais ceļš rosina ganītājus vērtīgi ieklausīties uzticētajā ganāmpulkā, tāpat laji aicināti brīvi un godīgi paust savus uzskatus. Katrs ieklausās viens otrā aiz mīlestības kopības un kopīgas misijas gaisotnē. Svētā Gara spēks šādi daudzveidīgi atklājas visā Dieva tautā;

9) dziedināt pašpietiekamības vīrusu. Visi esam tajā pašā laivā. Kopīgi veidojam Kristus Miesu. Atbrīvojoties no iedomātās pašpietiekamības, spējam mācīties viens no otra, kopīgi doties ceļā un kalpot viens otram. Varam celt tiltus pāri šķēršļiem, kuri dažkārt var mūs atdalīt – vecuma, dzimtas, ienākumu, spēju, izglītības ziņā utt.;

10) pārvarēt ideoloģijas, kurās lielāka nozīme ir idejām, nekā ticības dzīves konkrētai cilvēku realitātei;

11) izraisīt cerību: pareiza un patiesa rīcība tiecas nevis piesaistīt uzmanību vai nonākt ziņu virsrakstos, bet gan pauž uzticību Dievam un kalpošanu Viņa tautai. Esam aicināti izplatīt cerību, nevis praviotot par beigu katastrofām;

12) ieceru laiks nākotnei: ar vietējo procesu visi jārosina uz to, lai tie veidotu Evaņģēlija prieka pildītu nākotnes uztveri;

13) atjaunots skatījums, attīstot jaunas pieejas ar radošumu un līdz šim neesošu atļaušanos;

14) atvērtības visiem: līdzdalīga un līdzatbildīga Baznīca spēj novērtēt savu lielo dažādību, pieņemot visus, kurus bieži aizmirstam vai neņemam vērā;

15) atvērts prāts, cenšoties izvairīties no ideoloģiskiem apzīmējumiem un izmantojot visas rezultatīvās metodoloģijas;

16) ieklausīties katrā un ikvienā: mācoties viens no otra, varam labāk paust Kristus Baznīcas apbrīnojamo daudzveidību;

17) kopīgā ceļa sapratne: Dievs aicina Baznīcai iet kopīgo ceļu trešajā tūkstošgadē;

18) saprast līdzatbildīgas Baznīcas jēdzienu: katrs Kristus Miesas loceklis ir vērtīgs un jāiesaista pēc sava aicinājuma un darbības visas Baznīcas atjaunotnē un celšanā;

19) iesaistīties ekumeniskā un starpreliģiju dialogā: šādi īstenojas kopīgas ieceres un kopīgais ceļš visā cilvēces saimē.

IV. Iespējamie šķēršļi (kārdinājumi)

Kā jebkurā ceļā, ir jāsaprot iespējamie šķēršļi, kuri var traucēt Baznīcas sinodālajā pieredzē. Sinodālais process kļūs dzīvāks un auglīgāks, ja notiks vēršanās pret sekojošiem deviņiem kārdinājumiem:

1) kārdinājums vadīties pašam, nevis ļaut sevi vadīt Dievam. Sinodālisms nav korporācijas stratēģiskais vingrinājums. Tas drīzāk ir Svētā Gara vadīts garīgs process. Varam būt kārdināti aizmirst, ka esam svētceļnieki un kalpi, ejot pa Dieva norādīto ceļu. Mūsu pazemīgie centieni kaut ko organizēt un koordinēt ir kalpošana Dievam, kas vada mūs ceļā. Esam māls dievišķā Podnieka rokās (Is 64: 8);

2) kārdinājums pievērsties sev un savām tūlītējām vajadzībām. Sinodālais process ir iespēja atvērties, lūkoties apkārt, saskatīt lietas citādi un doties kā misionāriem uz perifērijām. Tas prasa ilgtermiņa domāšanu. Šādi jāpaplašina mūsu perspektīvas visas Baznīcas misijā. Būtu jājautā: „Kāds ir Dieva plāns Baznīcai šeit un tagad? Kā lai īstenojam Dieva ieceri attiecībā uz Baznīcu vietējā līmenī?”

3) kārdinājums redzēt vienīgi problēmas. Daudz ir izaicinājumu, grūtību un sarežģījumu pasaulē un Baznīcā, tomēr koncentrēšanās uz problēmām ieviesīs vienīgi nomāktību, vilšanos un cinismu. Koncentrējoties tikai uz tumsu, var neievērot gaismu. Nav jākoncentrējas uz slikti esošo, bet jānovērtē Svētā Gara dzīvinošās iespējas un jāpārdomā, kā ļaut Dievam vēl pilnīgāk darboties;

4) kārdinājums pievērsties vienīgi struktūrām. Sinodālais process dabiski rosinās struktūru atjaunotni dažādos līmeņos Baznīcā, lai veicinātu dziļāku kopību, lielāku līdzdalību un auglīgāku misiju. Sinodālā pieredzē tomēr vispirms jāpievēršas nevis struktūrām, bet kopīgā ceļa pieredzei, lai izšķirtu Svētā Gara iedvesmoto ceļu uz priekšu. Struktūras mainīsies un atjaunosies vienīgi tad, kad nemitīgi mainīsies un atjaunosies visi Kristus Miesas locekļi;

5) kārdinājums neskatīties pāri Baznīcas redzamajiem ietvariem. Ar evaņģēlisku dzīves veidu laji darbojas kā raugs pasaulē, kurā dzīvo un darbojas. Sinodālā procesā ir laiks dialogam ar ļaudīm no ekonomikas, zinātnes, politikas, kultūras, mākslas, sporta, medijiem un sociālo iniciatīvu jomas. Laiks pārdomāt par ekoloģiju un mieru, dzīvības jautājumiem un migrāciju. Misija pasaulē ir īstenojama ar plašāku uztveri. Iespēja arī padziļināt ekumenisko ceļu ar citām kristīgām konfesijām, padziļināt zināšanas par citām ticību tradīcijām;

6) kārdinājums zaudēt uztveri par sinodālā procesa mērķiem. Kopīgā ceļā var izraisīties plašas diskusijas, kamēr sinodālā procesa mērķis ir izšķirt Dieva aicinājuma veidu pie kopīgā ceļa uz priekšu. Sinodālais process nav domāts, lai atrisinātu visas rūpes un problēmas. Sinodalitāte ir līdzatbildīga tālāk došanās attieksme un pieeja līdz ar atvērtību pieņemt kopīgi ar laiku nākušos Dieva augļus;

7) kārdinājums uz konfliktu un šķelšanos. Jēzus kvēli lūdza Tēvu par vienotību mācekļu vidū: „Lai viņi visi ir vienoti” (Jņ 17: 21). Svētais Gars vada aizvien dziļāk kopībā ar Dievu un vienam ar otru. Neauglīgas ir šķelšanās sēklas. Veltīgi censties ar spiedienu uzspiest savas idejas visai Miesai vai diskreditēt tos, kuri jūtas savādāk;

8) kārdinājums uzskatīt sinodi par līdzīgu Saeimai. Tad kopīgais ceļš tiek sajaukts ar politisku cīņu, kurā otrs ir jāuzvar, lai pats valdītu. Pretēji kopīgā ceļa gaisotnei ir sanaidoties vai veicināt šķeltnieciskus konfliktus, kuri apdraud vienotību uz kopību Baznīcā;

9) kārdinājums ieklausīties tikai tajos, kuri jau iesaistīti Baznīcas aktivitātēs. Šāda pieeja būtu vieglāk organizējama, taču galu galā neņem vērā ievērojamu Dieva tautas daļu;

V. Vietējās diecēzes etaps

Ieklausīšanās etapa bagātība lielā mērā nāks no diskusijām starp draudzēm, laju kustībām, mācību iestādēm, reliģiskām kongregācijām, apkārtējām kristīgām kopienām, sociālās darbības, ekumeniskām un

starprelīģiju kustībām un citām grupām. Bīskaps aizsāk šo procesu un iesaistīšanos diecēzes līmenī visnotaļ koordinēs diecēzes bīskapa informatīvie orgāni. Draudzes kopīgam ceļam var izmantot pastāvošās draudzes padomes, diecēze savu pastorālo padomi, lai organizētu, atvieglotu un iedzīvinātu sinodālo procesu vietējā līmenī, cenšoties vērsties uz perifērijām un pie tiem, kuri reti uzklausi. Mērķis nav pārslogot diecēzes un draudzes, bet gan sinodālo procesu radoši integrēt vietējās Baznīcas dzīvē kopības padziļināšanai, lielākai līdzdalībai un auglīgākai misijai.

Šajā ieklausīšanās etapā ļaudis sapulcētos, atbildētu uz rosinošiem jautājumiem, ieklausītos viens otrā, dalītos ar jau esošo pieredzi, uzskatiem, reakcijām un ieteikumiem individuāli un grupās. Ja tieša saskarsme (pandēmijas ierobežojumu vai fiziskas distances dēļ) ir apgrūtināta, iespējams lietot interneta diskusiju grupas moderatora vadībā, pašvadītas interneta darbības, apspriežu grupas, telefona zvanus, dažādus sociālo sakaru veidus, tāpat arī papīra lapā un interneta bāzē izveidotus jautājumus ar atbilžu iespējām. Pārdomas un dialogu var rosināt lūgšanu materiāli, Bībeles pārdomas, sakrālā mūzika, kā arī mākslas darbi, dzeja utt.

Šajā diecēzes etapā draudzēm un diecēzei ir iespēja satikties, piedzīvot un īstenot kopīgo sinodālo ceļu, atklājot un attīstot kopīgā ceļa līdzekļus un vietējam kontekstam vislabāk piemērotus pielietojumus, kuri galu galā kļūs par jaunu vietējās Baznīcas izpausmi sinodālā ceļā.

Diecēzes etapā nav tikai jāatbild uz izvīzītiem jautājumiem, bet, cik vien daudziem iespējams, jāpiedāvā patiesa sinodāla pieredze, kurā viens otrā ieklausās un kopīgi iet uz priekšu Svētā Gara vadībā. Virspusīga un iepriekš sarakstīta pieeja precīzi un bagāti nepauž cilvēku pieredzi, neatklāj pilnīgu pieredzi apmēru un dažādību. Aizvien plašākai līdzdalībai vajag personīgu došanos uz perifērijām, pie tiem, kuri atstājuši Baznīcu, reti praktizē ticību vai nekad to nedara, piedzīvo trūkumu vai atstumtību, atrodas bēgļa, atmestā, neviena nepārstāvēta stāvoklī utt.

Sinodālā pieredzē būtiskais ir ieklausīties Dievā caur Dieva Vārda iedvesmotu ieklausīšanos vienam otrā. Ieklausīsimies viens otrā, lai labāk saklausītu Svēto Garu runājam pašlaik pasaulē. Tas var notikt pie vienas sapulcēšanās, bet ļoti ieteicamas vairākas sanāksmes, lai veidotos labāka dalīšanās gaisotne, cilvēkiem iepazīstot vienam otru, uzticoties viens otram un sajūtot, ka var izteikties brīvāk. Šādi tā kļūst par patiesu sinodālu kopīgā ceļa pieredzi. Papildus formālākam uzrunām un savstarpējai uzklausišanai, svarīgi pie sapulcēšanās ievērot arī neformālus brīžus. Kopienā labāk uztver ar savstarpēju dalīšanos dzīves pieredzē, kas notiek svētceļojumos, grupu darbībā, mākslinieciskos pasākumos un pat starpbrīžos pie kafijas.

Šo sanāksšanu veidi atkarīgi no vietējiem apstākļiem. Var apvienoties vairākas draudzes, kā arī tādi kalpojumi, kā kapelānu dienests vai katoliskā izglītība, Dievam veltītās kopienas, laju kustības un ekumēniskas grupas.

Diecēzes bīskaps personīgi iesaistās vietējās Baznīcas sinodālā procesā, atvieglo sinodālo pieredzi. Svētā Gara iedvesmā bīskaps var izšķirt auglīgāko veidu, kā ieklausīties savas diecēzes Dieva tautā. Diecēzes bīskaps sev palīgā nozīmē diecēzes kontaktpersonu vai komandu. Kopīgi lūgšanā tie var veikt izšķiršanu. Bīskapa iesaistīšanās veicinātu atvērtu dialogu dažādajā Dieva tautā.

Diecēzes etaps 2022. gada aprīlī noslēgtos ar sinodālu satikšanos, kurā diecēzes pārstāvji sanāktu uz lūgšanu, ieklausīšanos, pārdomām un sinodālā ceļa izšķiršanu atbilstoši Dieva Gara aicinājumam visai diecēzei. Tad tiktu galīgi izstrādāta diecēzes sintēze, pirms to iesniedz bīskapu konferencei. No vietējām sanāksšanās iegūtā informācija tiktu ietverta diecēzes līmeņa sintēzē, kas būtu lūgšanu un pārdomu rezultāts maksimums uz 10. lpp. Pēc ieklausīšanās un izšķiršanas veidotā sintēze būtu konkrēts ieguldījums visā Dieva tautas ceļā un palīdzētu noteikt sekojošus soļus vietējās Baznīcas kopīgajā ceļā.

Sagatavotās atbildes ne tikai palīdzēs 2023. gada oktobrī plānotajai bīskapu sinodei, bet arī veicinās un attīstīs kopīgā ceļa praksi un pieredzi virzībā uz nākotni. Cerams, ka šī kopīgā ceļa pieredze būs jauns aizsākums ieklausīšanās, izšķiršanas, dialoga un lēmumu izstrādes pieredzei tā, ka visa Dieva tauta kopīgi viens ar otru un ar visu cilvēces saimi varētu labāk doties ceļā Svētā Gara vadībā.

Šāda konsultācija saprotami var izraisīt virkni emociju pastorālajos darbiniekos: aizsardzību, prieku, raizes, bailes, neskaidrību, pat skepticismu. Šādas reakcijas bieži pieder pie sinodālā ceļa. Bīskaps var atzīt

diecēzē esošas jauktas reakcijas, mudinot atvērtību uz Svēto Garu, kas bieži darbojas pārsteidzoši un atsvaidzinoši. Bīskaps kā labs gans savam ganāmpulkam aicināts iet pa priekšu Dieva tautai, atrasties tās vidū un sekot aiz tās, lai neviens neatpaliktu vai nepazustu.

Priesteru un diakonu loma sinodālā procesā

Priesteri un diakoni kalpo attiecībās ar diecēzes bīskapu un pastorālai aprūpei uzticēto tautu. Vietējā Baznīcā šie garīdznieki izpalīdzīgi saista bīskapu ar tiem, kuriem tie kalpo. Tāpēc priesteri un diakoni tik svarīgi Dieva tautas kopīgajā ceļā, vienotībā ar bīskapu un kalpošanā ticīgajiem. Tie uztur bīskapa sakarus ar tautu un tautas sakarus ar bīskapu. Tie īsteno kopību un vienotību pie Kristus Miesas veidošanās, palīdzot ticīgajiem kopīgā ceļā, ejot uz priekšu viens ar otru Baznīcā. Garīdznieki tāpat vēsta atjaunotni ar vērību pret sava ganāmpulka mainīgajām vajadzībām, norādot, kādā veidā Svētais Gars paver jaunas iespējas. Ar lūgšanas palīdzību tie veicina īstu garīgu pieredzi sinodālajā ceļā, lai Dieva tauta būtu vērīgāka uz Svēto Garu un kopīgi ieklausītos Dieva gribā.

Priesteriem un diakoniem šajā ziņā ir zīmīga loma pie visas Dieva tautas pavadīšanas kopīgā ceļā. Ļoti svarīgi, ka tie cenšas veicināt un īstenot praksē Kristus Baznīcas lielāku kopīgā ceļa izpausmi. Priesteri un diakoni var skaidrot Baznīcas sinodālo raksturu, pašu kopīgā ceļa nozīmi draudzēs un tur, kur tie kalpo. Priesteri un diakoni arī aicināti atbalstīt, rosināt, veicināt un ieviest sinodālā procesa diecēzes etapu vietējā Baznīcā. Tie to dara caur priesteru padomi un priesteru konferenci, kā arī izmantojot citas līdzdalības iespējas diecēzē.

Priesteri un diakoni jaunā un radošā veidā var veicināt īsti sinodālu pieredzi ticīgo laju vidū, īstenojot diecēzes bīskapa un viņa nozīmētās kontaktpersonas vai komandas iniciatīvas.

Garīdznieki ar ordinācijā saņemtām žēlastībām un harizmām var zīmīgi nodrošināt to, ka sinodālā pieredze būtu īsta satikšanās ar augšāmcelto Kristu, lai šo tikšanos balstītu lūgšana, stiprinātu Euharistijas svinēšana un rosinātu ieklausīšanās Dieva Vārdā.